

[Finansministeren.]

fremgår af de opstillede tabeller. Det er umuligt at angive størrelsen af disse lettelser for de enkelte skatteydere, idet lettelserne ganske afhænger af, i hvilken grad de faktiske fradrag, man hidtil har haft, svarer til standardfradragene. Det er vel naturligt at tænke sig, at der navnlig for de mindre indkomster ikke under det gældende system har været mulighed for fuld udnyttelse af de fradragssrammer, der nu foreslås. Hvis denne antagelse holder stik, vil der navnlig for disse indkomster fremkomme lettelser ud over dem, der fremgår af tabellerne. Dette forhold vil formentlig også gøre sig gældende i de tilfælde, hvor man går over til særbeskatning af selvstændige hustruindtægter, således at de skattestigninger, der fremgår af tabellerne i disse tilfælde, i virkeligheden bortfalder og der snarere vil blive tale om lettelser også her.

Tanken om at indføre kildeskat er ikke ny her i landet. Allerede i skattelovskommissionen var man inde på overvejelser herom, og der blev i betænkningen af 1948 optaget en skitse til et kildeskattesystem. Siden er der foretaget yderligere indgående undersøgelser, og man har studeret de ordninger, der efterhånden er indført i en række af de fremmede lande, som det er naturligt for os at sammenligne os med. Spørgsmålet om kildeskat har været genstand for stadig stigende interesse i den stående debat i dagblade og på talerstole. Det er min faste opfattelse, at der efterhånden er et stort flertal i befolkningen for at gå over til kildeskatteordningen. Regeringen har fundet, at tiden nu er inde til at lægge et konkret forslag på folketingets bord. Jeg er ganske klar over, at lovforslaget ikke kan gennemføres i dette folketingsår, men må genfremsættes til efteråret. Imidlertid har det alligevel sin store betydning, at lovforslaget fremkommer allerede nu, så folketingets medlemmer og den øvrige befolkning kan få lejlighed til at sætte sig grundigt ind i de mange regler og deres indbyrdes sammenhæng, inden forslaget tages op på ny til efteråret. Det er også af vigtighed, at diskussionen omkring kildeskatten på denne måde får et mere konkret grundlag end hidtil.

Der vil vel stadig blive fremført mange indvendinger mod kildeskatten, men det er

min og regeringens sikre overbevisning, at kildeskatten rummer så indlysende fordele både for samfundet og for skatteyderne, at der ingen tvivl er om, at den bør indføres. Jeg har omtalt en række af fordelene og skal ikke gentage.

Til slut kun dette: hvis der ikke var betydelige fordele forbundet med kildeskatten, ville den næppe være blevet indført i vore nabolande. Både i England, Vesttyskland, Sverige, Norge og Finland har man kildeskat. Systemerne er forskellige, og i Danmark har vi nu mulighed for på grundlag af de gjorte erfaringer at indrette vort kildeskattesystem så enkelt og rationelt som muligt med hensyntagen til vore specielle forhold, og som allerede fremhævet kan man i længden vanskeligt tænke sig en tilstand, hvor der er kildeskat i alle vore nabolande, men ikke i Danmark.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af det nu fremsatte lovforslag er omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om kommunal indkomstskat.

Forslaget, der fremsættes i forbindelse med det samtidig hermed af finansministeren fremsatte forslag til lov om opkrævning af indkomst- og formueskat for personer m. v. (Kildeskat), og som skal træde i stedet for den gældende lov vedrørende personlig skat til kommunen, indeholder sådanne ændringer i reglerne om den kommunale indkomstbeskatning, som vil være nødvendige eller naturlige i forbindelse med indførelse af en kildeskatordning.

Jeg skal ikke her komme nærmere ind på den skattebetalingsordning, som finansministerens kildeskatforslag indeholder, men blot anføre, at denne ordning jo går ud på, at indkomstskatterne til såvel stat som kommune skal betales løbende i tilknytning til erhvervelsen af den skattepligtige indkomst, således at der efter indkomstårets udløb finder en endelig afregning sted. Da beregningen af den fore-

[Indenrigsministeren.]

løbige og den endelige skat ville blive vanskeliggjort og muligheden for overensstemmelse mellem den foreløbige og den endelige skat forringes, såfremt kommuneskatteprocenten for den enkelte skatteyder — som nu — skulle kunne variere inden for det enkelte år, foreslås det ved nærværende forslag, at en skatteyder kun skal svare skat til én kommune i kalenderåret, beregnet efter denne kommunes udskrivningsprocent og personfradrag, uanset om han i årets løb flytter til en anden kommune. Som en persons skattekommune for et kalenderår foreslås den kommune, hvor den pågældende den 5. november forud for årets begyndelse har bopæl eller ophold, dog således at hustruer svarer skat til samme kommune som manden. Denne helårsskatteordning afviger fra den nu bestående ordning, hvorefter skatteyderen bliver skattepligtig til tilflytningskommunen straks fra førstkommende kvartalskifte — med deraf følgende omberegning af skatten under hensyn til tilflytningskommunens beskatningsprocent m. v. — og hvorefter hustruens ophold i en anden kommune end mandens medfører, at han bliver skattepligtig til begge kommuner, dog med forholdsmæssig nedskrivning af skatten i de 2 kommuner.

For at afbøde det skattetab, der navnlig for kommuner med betydelig tilflytning ellers ville være forbundet med en sådan helårsskatteordning, foreslås det, at en kommune, hvor en person tager ophold i årets løb, skal være berettiget til en forholdsmæssig del af den skat, som skatteyderen svarer til skattekommunen. Afregningen mellem skattekommunen og tilflytningskommunen skal ordnes direkte mellem kommunerne og bliver således skatteyderen uvedkommende.

De i forslaget til kildeskatloven indeholdte regler for beregningen af almindelig indkomstskat for fuldt skattepligtige personer m. v. foreslås også lagt til grund ved kommuneskattens beregning. Dette betyder eksempelvis, at der skal indrømmes et personfradrag i den ansatte indkomst, inden kommuneskatten beregnes, og at et ægtepar får to personfradrag, samt at der indrømmes invalide- og folkepensionister personfradrag med et forhøjet beløb. Da

det imidlertid må forudses, at indrømmelse af personfradrag af samme størrelse som ved statsskattens beregning i en række tilfælde vil medføre meget høje kommunale udskrivningsprocenter, foreslås der åbnet kommunerne adgang til efter nærmere regler at fastsætte lavere personfradrag.

Jeg skal i øvrigt i denne forbindelse bemærke, at en progressiv kommunal indkomstbeskatning foreslås opretholdt i Københavnsområdet, således at der her — ud over den almindelige kommunale indkomstskat — skal svares en tillægsskat efter særlige skalaer, der fastsættes ved en senere lov, som tillige vil komme til at indeholde nærmere regler om de kommunale personfradrag samt andre bestemmelser, der er nødvendige for nyordningens iværksættelse.

Endelig finder jeg anledning til at fremhæve, at lovforslaget med hensyn til spørgsmålet om, hvilke personer der overhovedet er pligtige at svare kommunal indkomstskat, og om ansættelsen af den indkomst, på grundlag af hvilken kommuneskatten skal beregnes, i det hele henviser til reglerne i statsskatte Lovgivningen, herunder kildeskatloven. Heraf følger bl. a., at reglerne i kildeskatforslaget om sambeskatning for hustruens og hjemmeværende børns vedkommende og om særskilt ansættelse af selvstændige hustruindtægter m. v. finder tilsvarende anvendelse ved den kommunale beskatning.

Idet jeg i øvrigt om de nærmere enkeltheder tillader mig at henvise til selve lovforslaget og de dertil knyttede bemærkninger, skal jeg anbefale forslaget til det høje tings velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

Spørgsmål til ministrene.

Af *Svend Hørgaard* til udenrigsministeren:

„Berlingske Aftenavis bragte den 13. ds. fra sin Londonkorrespondent følgende meddelelse:

„Alle NATO's medlemmer er enige om, at USA fortsat må forfølge sin politik i det sydøstasiatiske område. Det vil sige, at trods kritik har Storbritannien, Danmark og Norge anerkendt, at bombardementerne af Nordvietnam tjener en politik til fremme af verdensfreden.“

Vil ministeren bekræfte eller eventuelt dementere, at dette dækker den danske stillingtagen til konflikten i Vietnam?"

Svend Haugaard: Af de første meddelelser fra NATO-mødet i London fremgik det, at der især fra norsk side, men også, omend i mere spagfærdige udtryk, fra Danmark var givet udtryk for en kritik imod USAs aktioner såvel i Vietnam som i Den dominikanske Republik. Man glædede sig derfor og sendte en taknemlig tanke til de to nordiske udenrigsministre, som turde tale Roma midt imod. Så meget større var skuffelsen, da en del blade ved mødets afslutning konstaterede, at man efter den fremsatte kritik var faldet til føje og havde accepteret, at de amerikanske bombardementer i Nordvietnam tjente en politik til fremme af verdensfreden. Jeg vil straks tilføje, at jeg tror ikke, at citatet fra Berlingske Aftenavis er en korrekt udformning af det danske standpunkt i sagen; så galt står det ikke til. Men da jeg ikke har set noget dementi, som der ellers nok kunne være anledning til, har jeg ment, det var rigtigt, at den højtærede udenrigsminister fik mulighed for at dementere og i øvrigt fik anledning til at give folketinget en korrekt orientering om den danske stillingtagen; en sådan har vi som bekendt ikke fået endnu.

De danske aviser har været meget sparsomme med deres oplysninger, måske fordi de bliver lige så dårligt orienteret fra udenrigsministeriets side som folketinget. Vil man kende noget til ordlyden af de fremsatte udtalelser, må man ty til udenlandske blade som New York Times og det franske Le Monde, men disse blade er desværre lidt svært tilgængelige for de fleste af os. Jeg synes, det virker meget utilfredsstillende, at man må gå til udenlandske blade for at få noget at vide om, hvad Danmarks udenrigsminister har sagt på Danmarks vegne i en så vigtig sag. Naturligvis er jeg klar over, at man ved slige lejligheder siger en del, som man antager det er nødvendigt at betegne som tophemmeligheder. Jeg forstår også udmærket godt, at der kan være ting, som man af hensyn til andre stater store sårbarhed ikke kan sige højt, men der kan næppe gives nogen fornuftig forklaring på, at udtalelser af den danske udenrigsminister,

der er citeret i New York Times, ikke kan stilles til rådighed for det danske folketing. Vi overvældes med betænkninger og tryksager om selv de mindste indenrigspolitiske spørgsmål, men kun en lille udsøgt kreds får besked om det langt vigtigere: vor stilling til udenrigspolitikken. Fra udenlandske blade har jeg en ret sikker fornemmelse af, at den danske udenrigsminister ofte har talt særdeles fornuftige ord på Danmarks vegne; ikke mindst har det glædet mig at se nogle udtalelser om erfaringerne fra Østafrika, men jeg synes alligevel, det ville være rigtigt, om vi blev orienteret om disse fornuftige ord.

Sammen med mit spørgsmål vil jeg derfor tillade mig at komme med en anmodning om, at folketinget må få en regelmæssig orientering om alle udenrigspolitiske begivenheder og ikke mindst om den danske stillingtagen dertil.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Jeg kan besvare det ærede medlems spørgsmål til mig med at sige, at den gengivelse, det ærede medlem henviser til i Berlingske Aftenavis, ikke svarer til de faktiske forhold med hensyn til den danske holdning på mødet. Jeg kan endvidere henvise det ærede medlem til det communiqué, som ministermødet vedtog, og hvori der om dette spørgsmål siges, at ministrene efter en gennemgang af situationen i en række konfliktramte områder, deriblandt Vietnam, bekræftede alle folkeslags ret til at leve i fred og under regeringer efter deres eget frie valg. Jeg kan tilføje, at der blev ikke fra amerikansk side på NATO-ministermødet fremsat nogen anmodning til os eller andre om at udtale støtte til den amerikanske politik i Vietnam, og vi har da heller ikke fra dansk side afgivet nogen erklæring herom.

Jeg går ud fra, at det ærede medlem er enig med mig i, at det ville være i høj grad ønskeligt, om konflikten i Sydvietnam snarest kunne bringes til ophør, og at det sydvietnamesiske folk kunne få lov til i fred og frihed at bestemme, hvilken styreform landet og folket ønsker at have, og gøre det uden nogen form for fremmed indblanding.

Hvad angår orientering af det høje ting, har jeg orienteret det udenrigspolitiske nævn forholdsvis udførligt om NATO-

[Udenrigsministeren.]

ministermødet i London, og jeg er naturligvis altid villig til at drøfte udenrigspolitiske spørgsmål såvel med det ærede medlem som med andre ærede medlemmer og give de redegørelser her i salen, som man måtte ønske, og som jeg måtte være i stand til at give.

Svend Haugaard: Jeg vil gerne sige tak for svaret. Det glædede mig, og jeg mener, det er meget vigtigt, at det blev understreget, at meddelelsen i vedkommende blad ikke var korrekt.

Vi kan helt forenes i ønsket om, at konflikten i Vietnam snarest må ophøre, det er klart, men jeg tror, det er meget afgørende, om FN i højere grad kunne få indflydelse herpå. Man har i USA mærket en meget stærk modvilje imod, at konflikterne i Vietnam og Den dominikanske Republik kommer ind under FN's afgørelse. Jeg tror, det er en meget farlig udvikling, og at FN's omdømme skades, når den holdes udenfor, blot bliver en diskussionsklub uden nogen egentlig indflydelse på konfliktløsninger; jeg har da også set, at man i USA har rejst kritik heraf, ikke mindst i New York Times, hvor man begynder at tale om krigslaboratoriet i Vietnam, og i forsvarsministeriet indrømmer man over for New York Times, at selv om man ikke kan lide ordet, kan der være noget om, at man faktisk i Vietnam har en slags prøvestation. New York Times minder i den forbindelse om forholdene i Spanien før den anden verdenskrig, og det giver temmelig uhyggelige minder.

Jeg ved, det er meget vigtigt, at vi støtter kritikken, både den, der er ført frem i USA, og den kritik, den højtærede udenrigsminister her nævnte. Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi støtter kravet om, at den slags konflikter skal ind under FN både for FN's skyld og af hensyn til konflikternes løsning.

Det glæder mig, at jeg syntes, jeg kunne spore en vis velvilje med hensyn til en fremtidig bedre orientering af folketingset på dette område.

Udenrigsministeren (Per Hækkerup): Jeg skal ikke føje mange bemærkninger til det allerede sagte, men når det ærede medlem

taler om, at sådanne konflikter i så vid udstrækning, som det overhovedet er muligt, bør bringes frem til behandling i FN, er det et standpunkt, der helt og fuldt deles af den danske regering.

Når det ærede medlem dernæst fremfører, at der skulle være en ret udpræget modvilje i USA imod, at Vietnamkonflikten og den dominikanske konflikt blev behandlet af FN, bliver jeg nødt til at erindre det ærede medlem om, at Peking og Hanoi har afslået at lade Vietnamkonflikten behandle i FN, medens USA ikke har modsat sig en sådan behandling, ligesom USA ikke modsatte sig, at det dominikanske spørgsmål blev behandlet i sikkerhedsrådet, hvilket da også er sket.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Svend Haugaard* til ministeren for offentlige arbejder:

„Generaldirektøren for statsbanerne har i en udtalelse til pressen fremsat tanken om, at alle landstationer bør nedlægges. Hvordan stiller ministeren sig hertil?“

Svend Haugaard: Det står helt klart, at nye trafikmidler kan nødvendiggøre en revision i brugen af de hidtil mest anvendte, og jeg skal derfor på ingen måde benægte, at statsbanerne kan blive nødt til at tage landstationerne som helhed under lup til nærmere undersøgelse, og det gælder da ikke mindst ud fra hensynet til besparelse af den dyre menneskelige arbejdskraft. Jeg vil på den anden side også gerne fremhæve, at der kan være mere at sige om denne sag ud fra et andet synspunkt.

For de fleste borgere i dette land sker der en stadig forbedring i deres trafikmuligheder, og det samme gælder, hvad forsendelse af post og gods angår; men for en mindre gruppe går det snarere den modsatte vej, nemlig de tyndt befolkede egne; altså de egentlige länddistrikter vil som helhed med de omtalte ændringer blive sat tilbage. Det gælder da især dem, der ikke har råd til at holde bil, eller som eventuelt har fulgt spareopfordringen og ikke ladet sig motorisere for pengene. Nok har man mulighed for selv at komme med toget, hvor et trinbræt bevares, og det er vel også meningen de fleste steder i hvert fald, at det skal ske;

[Svend Haugaard.]

men den forøgede afstand til posthus og til station, hvor der kan afsendes og modtages gods, kan virke meget generende, ikke mindst sker der en stærk indskrænkning i mulighederne for at få søndagspost.

Der skal naturligvis være et passende forhold mellem udgifterne på den ene side og de fordele, der kan opnås, på den anden side, men i det aktuelle spørgsmål, som jeg her tænker på, Lyby Station, som nu er dømt til ophør, er underskuddet dog ret minimalt. Jeg vil tro, at man ikke behøver at lede så forfærdelig længe, før man kan finde dårligere balance mellem indtægter og udgifter på stationerne end dér. Det går vel også an at minde om, at den dårlige betjening fra landstationernes side vil give banerne mindre at bestille og dermed dårligere indtjening.

For beboerne omkring en nedlagt station er det lidt svært at forstå, at de ikke kan bevare de sædvanlige goder, når toget alligevel kører på de sædvanlige tider og steder. Det kan godt ske, at der hos dem nu og da vil opstå en tanke om, at de gennem deres skat er med til at betale for goder for fællesskabet andre steder i landet, uanset om det drejer sig om tunnelbaner, det kgl. teater eller 100 andre ting. Selv i en rationaliseringstid bør man tænke lidt venligt på de tyndt befolkede egne, som nødig skal gøres til udsteder, og det, man ikke føler sig sikker på uomgængeligt skal ændres, bør man efter min mening fremføre i en landsplan, så de, der rammes, kan få en passende tid til at indstille sig derpå. Det er ligesom lidt lettere at bære ubehagelighederne, når ens lokale problemer tages med i en stor helhedsplan.

Ministeren for offentlige arbejder (Lindberg): Det ærede medlem var jo ikke ret meget inde på den skriftlige motivering, som spørgsmålet er formuleret efter, idet jeg har forstået, at begrundelsen for det ærede medlems spørgsmål er en udtalelse af generaldirektøren om, at samtlige land-

stationer efter hans opfattelse burde nedlægges, og det, som det ærede medlem i den anledning ville spørge om, var, hvorledes jeg så på en sådan udtalelse.

Det er rigtigt, at generaldirektøren har udtalt sig i den retning i et interview med et tidsskrift, som senere er gengivet i en del dagblade. Men dertil er at føje, at når generaldirektøren taler om landstationer, så mener han landstationer, som har så lille en omsætning; at de ikke engang kan betale en enkelt mand. Det er ud fra den betragtning, man skal se denne udtalelse om at nedlægge samtlige landstationer.

Nu er det helt givet, at en række landstationer er i den situation, at de ikke engang kan bære udgifterne til en enkelt mand, men en række af disse landstationer har stadig den opgave at sørge for togskifte og for krydsninger, fordi man ikke er nået så langt frem i automatisering og fjernstyring, som vi gerne ville være nået, hvis vi havde haft de tilstrækkelige pengemidler og den tilstrækkelige tekniske arbejdskraft.

Jeg vil for mit vedkommende sige, at det er da klart, at vi ikke kan nedlægge alle landstationer sådan fra den ene dag til den anden, men jeg mener, det er et led i den rationalisering inden for statsbanerne, som man har været enig om her i tinget, at landstationer skal nedlægges, når der virkelig ikke er publikum til dem, og når der ikke er gods nok til dem. I reglen sker nedlæggelsen af en landstation også på den måde, at der stadig væk er et trinbræt, det vil sige, at passagerer, uanset at stationen ikke eksisterer mere, alligevel kan komme med toget og løse billet i toget. I øvrigt er det jo sådan, at dér, hvor stationer helt nedlægges, indføres der rutebildrift, således at der i og for sig er de samme muligheder for publikum for at komme dertil, hvor de skal, selv om landstationen er nedlagt.

Det er altså ikke meningen, at vi skal nedlægge alle landstationer sådan 1-2-3, men nedlæggelsen er et led i rationaliseringsbestræbelserne inden for statsbanerne, og vi har gennem de senere år nedlagt et ret

[Ministeren for offentlige arbejder.]
stort antal landstationer, hvilket har givet gevinst alle steder.

Jeg vil gerne erkende over for det ærede medlem, at det er af betydning, at beboerne i god tid, inden det sker, får at vide, om en landstation skal nedlægges; det vil jeg gerne tage til efterretning, og jeg vil også gerne undersøge det problem, det ærede medlem var inde på, om man landsdelsvis kunne komme med en oversigt over, i hvilken rækkefølge landstationerne skal nedlægges. Det vil jeg gerne undersøge nærmere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Peter Jørgensen* til undervisningsministeren:

„Hvilke foranstaltninger kan ministeren iværksætte, for at uddannelsen i statskundskab ved Århus universitet kan gennemføres på forsvarlig vis?“

Peter Jørgensen: Baggrunden for det af mig stillede spørgsmål er den situation, undervisningen i statskundskab ved Århus universitet vil befinde sig i, når det nye semester begynder til september. Denne undervisning, der kun gives ved Århus universitet, har fra en beskednen begyndelse i 1959 og til nu haft en voldsom tilgang, der har sprængt alle rammer. De lokaler, man havde lånt ved matematisk institut, er hurtigt blevet for små, og i 1963 måtte man opføre en barak, som rummer dette studium. Den er imidlertid allerede for lille og byder meget dårlige forhold både for lærere og for studerende. Auditoriet i denne barak er så lille, at det kun kan rumme en fjerdedel af de studerende; der er ingen øvelsessal, der er langt fra læsepladser til alle de studerende, og der er ikke plads nok i biblioteket; der er kun ca. 10 pladser til omkring 150 studerende. Dertil kommer, at der ikke bydes de lærere, som virker ved dette studium, rimelige arbejdssteder til udførelse af deres forskningsarbejde.

Denne situation vil yderligere forværres, når man til efteråret må regne med, at der kommer ca. 100 nye studerende. Man vil da skulle gennemføre denne undervisning for ca. 220 studerende i en barak på 220 m², og så skal der endda også være plads til en halv snes lærere og forskere.

Spørgsmålet er for det første, hvorledes man kan afhjælpe en sådan kritisk situation. Der er peget på forskellige løsninger, og bestyreren af instituttet, dr. phil. Erik Rasmussen, har bl. a. peget på, at man kunne bygge en ny barak, som kunne stå færdig til den 1. september. For det andet er der spørgsmålet om bemanningen af dette institut. Det er givet, at når der kommer 100 nye studenter, så vil der også være brug for flere stillinger som lektorer, amanuenser o. lign. For det tredje vil man vel også få brug for en del løst ansatte lærere og instruktører.

Jeg er fuldt klar over, at denne sag kun drejer sig om en enkelt del af det juridisk-økonomiske fakultets problemer, og jeg har da også peget på over for den højtærede undervisningsminister, at vi er opmærksom på, at der i de planer, man arbejder med for det juridisk-økonomiske fakultet, er taget hensyn til, at der skal bygges en ny bygning for statskundskab, og vi ved, at dette spørgsmål behandles i ministeriets byggeadministration.

Det, jeg imidlertid gerne vil spørge om, er, om man ikke på trods af, at dette spørgsmål behandles, kan forcere projekteringen af en bygning for statskundskab, sådan at man ikke behøver at afvente de oplysninger, der nødvendigvis skal gives for det samlede fakultets vedkommende. Jeg vil også henstille, at man giver de nødvendige dispensationer, der muliggør, at arbejdet kan fremmes mest muligt.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Det ærede medlems spørgsmål berører et af de problemer, der har været stærkt fremme i debatten i den senere tid, nemlig lokaleforholdene ved de bestående universiteter. En række institutter lider som følge af det meget stærkt stigende studentertal under en følelig lokalemangel; det gælder også det institut, som det ærede medlem nævnte, instituttet for statskundskab ved Århus universitet, hvor man i 1963 som en nødløsning greb til den udvej at opføre den barakbygning, det ærede medlem omtalte, som rummer i alt 10 lokaler, heraf dog kun 2 undervisningsrum, et bibliotek, som jeg erkender er for lille, og en række arbejdslokaler. Tilgangen har imidlertid været meget stor. Antallet af stude-

[Undervisningsministeren.]

rende var ved begyndelsen af sidste studieår allerede oppe på i alt 145, og tilgangen var dengang 50.

Det har selvfølgelig været vanskeligt at huse disse studerende inden for de bestående rammer; det er vi i ministeriet fuldt klar over, og ministeriet har derfor også søgt — som det ærede medlem var inde på det — at imødekomme ønskerne om en lokaleudvidelse ved opførelse af et helt nyt institut for samfundsvidenskab ved Århus universitet. Dette nye institut er på det godkendte byggeprogram for 1965-66, der er igangsætningstilladelse til det dér, og der er yderligere på finansloven for indeværende finansår optaget en bevilling til byggeriet, der i lighed med andre lignende statsbyggerier må regne med starttilladelse omkring den 1. februar 1966. Ved denne løsning skulle der være god basis for at skaffe egnede lokaler både til de studerende og til instituttets personale.

Personalet består i øjeblikket af 3 professorer, 4 amanuenser, 2 lektorer, en statistisk konsulent og 2 ikke-videnskabelige medarbejdere samt nogle studentermedhjælpere, og jeg vil gerne gøre opmærksom på, at man har fået hidtil, hvad man har søgt af lærerkræfter til instituttet; vi ligger ikke med afslag til det pågældende institut.

Byggearbejdet må forventes afsluttet i løbet af sommeren 1967, og instituttet skulle så være klar til at modtage de nye hold studenter fra efteråret 1967.

Vi er i disse år ude for et kolossalt pres på de forskellige uddannelsesområder, større end nogen sinde før, og det gælder også dette studium. Da det er et forholdsvis nyt studium, har det ikke været muligt med nogen sikkerhed at stille en prognose op for fremtiden, bl. a. på grund af starten af det samfunds-faglige studium til skoleembedseksamen; de to studier ligger så tæt op ad hinanden, at man ikke kan være sikker på, hvor de kommende studenterårgange går hen.

Men der er altså nu udsigt til en virkelig hensigtsmæssig løsning af pladsproblemerne for de statskundskabsstuderende i Århus, og indtil da mener jeg man må klare sig med den nuværende barak. Jeg har haft lejlighed til at se den for nylig, og jeg indrømmer, at det kan kun være en særdeles

midlertidig løsning, der ikke skaffer plads nok til de studerende, derom skal der ikke være nogen uenighed. Men jeg mener ikke, det er nogen lykkelig løsning at bygge en ny barak, der måske skubber problemet lidt ud. Nu har vi den nye bygning på planen, og indtil den bliver opført, må man hjælpe sig med andre lokaler på Århus universitet. Jeg er ikke i tvivl om, at man fra Århus universitets side vil hjælpe også dette institut, så godt man kan. Så får vi jo, når vi hører mistrøstige udtalelser fra lærere og elever netop fra statskundskabsstudiet, trøste os med, at de vel mere end nogen andre skulle have forudsætninger for det muliges kunst.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Af *Westerby* til undervisningsministeren:

„Er ministeren også af den opfattelse,

at vanskeligheder med at forstå de andre nordiske landes sprog gør det sværere at udvide det nordiske politiske og kulturelle samarbejde,

at man — som et led i at fremme forståelsen af andre nordiske sprog — bør knytte svenske lærerkræfter til dansk-norske skoler til at undervise i begrænset omfang i almindelige undervisningsfag og dansk-norske lærere til på tilsvarende måde at undervise i svenske skoler,

at man først bør forsøge en sådan ordning i nordiske gymnasier og real-skoler og på grundlag af indvundne erfaringer eventuelt udvide den til at omfatte hele folkeskolen,

at et initiativ til at udføre ordningen bør tages igennem Nordisk Råd og Nordisk Kulturkommission?“

Westerby: Lige så glædeligt det er, at man både i skoler og blandt voksne gør en stor indsats for at lære fremmede sprog, lige så betænkeligt er det, at man ikke kan sige, at der lægges den samme iver for dagen, når det drejer sig om at lære at forstå de andre nordiske landes sprog.

Det er mit indtryk, at sprogforståelsen mellem de nordiske lande ikke er så god, som man kunne ønske sig det. Der gøres

[Westerby.]

naturligvis på mange områder en stor indsats for at fremme det nordiske samarbejde; det gælder især de ansvarlige på såvel det politiske som det økonomiske og det kulturelle område. Men det nordiske samarbejde lider af den skavank, at det ikke rigtig har den opbakning i bredden, som man kunne ønske sig, og det er mit indtryk, at netop den manglende evne til at forstå hinandens sprog hæmmer udviklingen af det politiske og det kulturelle samarbejde i Norden.

Jeg tror, at undervisningen i skolerne i højere grad bør lægges til rette på en sådan måde, at den udelukkende sigter imod at lære børnene at forstå de andre nordiske landes sprog, men at man ikke prøver på at bibringe dem evnen til at tale sprogene. Jeg kan huske fra min egen tid i skolen, at disse forsøg faldt noget ynkeligt ud, og talefærdigheden er der heller ikke behov for. Det, der er behov for, er, at man kan forstå hinandens sprog.

Jeg vil derfor tillade mig at stille det spørgsmål til den højtærede undervisningsminister, om ikke vanskelighederne ved at forstå de andre nordiske landes sprog gør det sværere at udvide det nordiske politiske og kulturelle samarbejde.

Derudover vil jeg gerne spørge den højtærede undervisningsminister, om man ikke som et led i arbejdet for at fremme forståelsen af andre nordiske sprog bør knytte svenske lærerkræfter til danske og norske skoler til i begrænset omfang at undervise i almindelige undervisningsfag og danske og norske lærere til på tilsvarende måde at undervise i svenske skoler. Det er ikke med dette forslag tanken, at man skal have svenske lærerkræfter til at undervise i svensk, således at man udbygger selve svenskundervisningen, men det er derimod tanken, at man skal have svenske lærerkræfter til i begrænset omfang at undervise i ganske almindelige undervisningsfag, f. eks. en svensk lærer i en dansk skole til at undervise på svensk i fysik, geografi eller andre fag, således at eleverne derigennem både lærer faget og på en naturlig måde vænner sig til at lytte til det svenske sprog; derved kunne de komme over det døde punkt — der i og for sig ikke er svært at komme over — med hensyn til at forstå de andre nordiske landes sprog.

Jeg ville mene, at der skulle være mulighed for at få en udvekslingsordning på dette område, bl. a. fordi Danmark-Norge er nogenlunde lige så stort som Sverige; derfor måtte det gå omtrent lige op. Man måtte også kunne finde på en ordning med hensyn til aflønning af lærerkræfter, der blev knyttet til de andre nordiske landes skolevæsen, hvis man kunne gennemføre en ordning som denne.

Det kan måske være vanskeligt at gennemføre en sådan ordning først i hovedskolen inden for folkeskolen; man bør måske nok starte med at gennemføre den i gymnasierne eller realafdelingerne og så på grundlag af de her indvundne erfaringer gå videre og indføre den i selve hovedskolen.

Hvordan skal man så gribe det an? Jeg vil stille den højtærede undervisningsminister det spørgsmål, om han ikke kunne tage et initiativ i Nordisk Kulturkommission og eventuelt prøve samtidig at gøre det gennem Nordisk Råd, så en løsning bliver fremmet mest muligt og hurtigst muligt, for jeg har indtryk af, at der sker stor skade i disse år ved, at vi ikke i tilstrækkelig grad kan forstå hinandens sprog.

Undervisningsministeren (K.B. Andersen):

Jeg kan ikke være uenig med det ærede medlem i, at noget af det bedste, man kan gøre for at styrke det nordiske samarbejde og skabe gensidig forståelse, er en kraftig og utraditionel indsats også for den rent sproglige forståelse i de forskellige nordiske organer. Bl. a. de 2 organer det ærede medlem nævnte, Nordisk Råd og Nordisk Kulturkommission, og også i meget høj grad foreningerne Norden har i den senere tid i stigende grad været inde på dette, og i fjor har Nordisk Kulturkommission igangsat en omfattende og dybtgående ekspertmæssig undersøgelse af hele spørgsmålet: hvad kan der gøres for inden for skolerne at forbedre den nordiske sprogforståelse? „Skolerne“ dækker her alle de i det ærede medlems spørgsmål nævnte skoleformer.

Man har hidtil anvendt mange forskellige veje og midler, nordiske udvekslingsrejser af elever og lærere inden for både skoler og seminarier, benyttelse af rejselektorer fra nabolandene, anvendelse af nye audiovisuelle hjælpemidler i undervisningen i

[Undervisningsministeren.]

nabosprog og meget andet. Formålet med kulturkommissionens undersøgelse er at belyse disse forskellige metoder og søge at finde frem til, hvordan man bedst kan sætte ind med størst udsigt til effektive resultater, som vi jo stadig i meget høj grad savner trods alle gode bestræbelser.

Kulturkommissionen skal også prøve nye metoder og ideer, og her synes jeg det ærede medlems interessante forslag om lærere fra nabolandene i almindelige undervisningsfag — som det blev understreget — må komme ind i billedet. Jeg vil gerne af det ærede medlems spørgsmål til mig tage anledning til at henstille til Nordisk Kulturkommission at tage dette spørgsmål med i de indgående undersøgelser og overvejelser af hele spørgsmålet om, hvordan vi endnu mere effektivt end hidtil kan forbedre den nordiske sprogforståelse.

Westerby: Jeg vil gerne takke den højtærede undervisningsminister for det meget imødekomende svar; det er klart, at vi alle har en fælles interesse i at fremme denne sag. Men jeg vil spørge den højtærede undervisningsminister, om det ikke var rigtigt at henstille til de medlemmer af det høje ting, der er medlemmer af Nordisk Råd, at de måske også tog et initiativ på dette område.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Naturligvis kan jeg ikke direkte tage et sådant initiativ, som forretningsgangen er. Men jeg er helt enig med det ærede medlem i, at det er en sag, der med rimelighed kunne rejses i Nordisk Råd. Dels egner den sig til det efter sit indhold, dels behandler rådet ikke sjældent sager af betydelig mindre vigtighed end denne.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 14 medlemmer til jernbanerådet (for den fra den 29. juli 1965 løbende 5-årige valgperiode).

(Jfr. tidenden sp. 4627).

Valgt blev: sekretær *Per Møller*, sekretær *Kjeld Arne Sørensen*, sekretær *Kjeld Olesen*, fru *Marichen Nielsen*, *Einer Hougård*, fhv. folketingsmand *H. Larsen* (Bjerre), direktør *Søren Bjerregaard*, kedelpasser *Carl August Hansen*, provst *K. B. K. Hillgaard*, fhv. kirkeminister *Carl Hermansen*, fhv. folketingsmedlem fru *Ellen Poulsen*, fhv. folketingsmand, gårdejer *Peder Jakobsen*, amtsrådsmedlem, ingeniør *A. G. Korsgaard* og direktør *Viggo J. Vestergaard*.

Den næste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Om opregulering af renter).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 113) findes i tidenden sp. 5511).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Om opregulering af renter).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 114) findes i tidenden sp. 5511).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Tredje behandling af forslag til lov om ændring i lov om invalideforsørgelse. (Om opregulering af forsørgelser).

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 115) findes i tidenden sp. 5512).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagene sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslag til lov om ændring i lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Om opregulering af renter)

vedtoges enstemmigt med 111 stemmer.